

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az erdélyi petroleum-ipar érdekében.

Bizonyára még az erdélyi részek lakosai is bámulva fogják kérdeni, hogy mit akar a fennebbi cím jelenteni? Ki hallott valamit az erdélyi petroleum-iparról. Van-e még olyan is. Hja! mi rendszerint nem szoktuk ismerni saját hazánkat s kétségkívül többet tudunk az amerikai petroleum-gyártásról, mint arról, hogy Erdélyben is négy virágzásnak örvendő petroleum-gyár van, még pedig Nikolaus Constantinnak két gyára, egy Gyimesben, a másik Brassóban, Grünfeld S.-nek és Popp G. B.-nek egy-egy gyára Brassóban. E gyárak a nyers anyagot Romániából hozatják s a nevezett helyeken alakítják át éghető petroleummá. 1872-ben Romániából 37 ezer 502 vámmáza, 1873-ban 51,945, 1874-ben 37,401, 1875-ben 63,177 vámmáza kőolaj jött be az erdélyi részekbe s ezt csaknem mind a nevezett gyárak dolgozták fel. Magyarország tudvaleg van nincs kőolaj-forrás és nincs petroleum-gyár; az örökös tartományokban pedig Galícia szolgáltatta nem nagy mennyiségű petroleumot, a mely még Magyarországon nem hódított magának piacot s itt ugyiszlva ismeretlen. A brassói és gyimesi petroleum azonban már hódított magának tért s egész Kolozsvárig elhatott. Egyetlen versenytársa ez idő szerint a nyugati vasutak hallatlanul olcsó szállítási díjainak következtében az amerikai petroleum. Így tehát a mi petroleum-iparunknak még szép jövője lehet s bár Romániából hozza a kőolajat, úgy a mint Ausztria feldolgozza a magyar gyapjút és bört, nálunk is, ép igen jövedelmező pénzforrássá válhatik a kőolaj kikészítése.

A vám-kérdés azonban az erdélyi részi petroleum-iparra is nagy veszedelem eshetőségeit vetette fel magával. Az osztrák kormánytól egyetértéssel megállapítván a vámügyi javaslatot, a petroleumra nézve a legelső tervezetben a következő szerfelett terhelő intézkedések vétettek célba: először a külföldről jövő petroleum minden métermázsa után 8 frt behozatali vám fizetetik, a nyers anyag, vagyis kőolaj után pedig 1 frt 13 kr. A haza határain belül azonban a szesz- és húsfogyasztási adó mintájára petroleum-fogyasztási adó hozatik be, még pedig métermázsa után 7 frt. Mindez tisztán pénzügyi vámnak tekintetett, a magyar kormány részéről, mivel valószínűleg azt hitte, hogy Magyarország nincsenek petroleum-tisztító gyárak és így nem számított rá, hogy hazai ipart is sújt vele. A brassói és gyimesi gyárak azonban eddig egészen vámmentesen kapták Romániából a kőolajat, minthogy pedig a gal-

icziai gyárak saját anyagukból készítik a fotogént, a behozandó nyers anyagra vetendő vámmal a hazai petroleum-ipar, melynél a galicziai egy hajszálnyit sem virágzóbb, sőt a mi galicziai az utóbbi években hanyatlott, addig az erdélyi emelkedett, — mondjuk az erdélyi részi petroleum-ipar nagyon meg lett volna terhelve, sőt talán elnyomva az osztrák javára. A brassói gyárak tehát alig vevén veszít és célzatoknak, folyamodtak a miniszteriumhoz érdekeik tekintetbe vételért és a brassói iparkamara is feliratot intézett a miniszteriumhoz.

A javaslat mindennek dacára előbbi alakjában beterveztetett a háznak.

A tárgyalások sisyphusi munkájában azonban az előbbi tervezet lényegesen átalakult a petroleumot érdeklő intézkedéseiben is. A mint a lapok legújabbban ismertetik a legutolsó megállapodásokat, a külföldi petroleumra vetendő 8 frt vám, leszál 3 frt, a 7 forintos belföldi fogyasztási adó pedig illusztrussá válván, egészen elesik. Csakhogy arról, hogy mi történik a petroleum nyers anyagára, a kőolajra kivetni szándékol 1 frt 13 kr. aranyban számítandó vámmal, hallgat a krónika és ez az, a mi bennünk aggaszt. Ha ez a vám teljesen elesik, a mint el is kellene, hogy essék, ha a tisztított petroleum vánja a 8 frtról 3-ra leszálítatik, akkor a hazai petroleumipar az amerikaival szemben védve van, még pedig sokkal nagyobb mértékben, mint lett volna, akkor ha a 8 frt pénzügyi vámmal szemben a belföldi 7 frt fogyasztási adó vetetik. Ha azonban a kőolajra tervezett vám megmarad, akkor az erdélyi petroleum-ipar menthetetlenül tönkremegy.

Közelebbről vizsgálva ugyanis az ügy eként áll. A galicziai petroleum-források kőolaja métermázsként 66 százalék petroleumot tartalmaz, míg a romániaiak csak 55-öt, tehát hátrányban vannak a mi gyáraink egyszer 11 perzenttel. A brassói iparkamara számítása szrint pedig a nyers anyagnak beszállítása Romániából Brassóba és Gyimesbe mázsaként legalább 1 frt 50 kr. Ha most ehhez számítjuk a tervezett vámot, a nyers anyagra 1 frt 13 kr. aranyban, ez a finomított petroleumra, minthogy csak fele lesz azaz, 2, frt 26 kr. Ehhez agó, összesen mintegy 2 frt 60 kr. tehát csaknem éppen akora volna csak maga a vánterhe a hazai petroleumon, mint a külföldin. Ezzel szemben pedig a galicziai petroleumot semmiféle vám sem terhelné, szállítási költséget sem hordoznak, anyagjuk is jobb, a gyártás alatt megmaradó szlakot is helyzetüknek fogva értéke-

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

síteni tudják, míg mindez a brassói és gyimesi gyárakra nézve ellenkezőleg áll.

Szóval a mi galicziai petroleum-ipar teljesen védve lesz, a miénk menthetlenül elpusztul. Elpusztul pedig a nélkül, hogy a magyar kincstár hasznát huzna az új rendszabályból. Ha a gyárak megbuknak, a kőolajat nem fogják többet áthozni Romániából s így vám sem lesz. Ha pedig fenállanak, mi fel sem tehető, akkor is azon 54 ezer mázsa kőolaj után, mit e gyárak feldolgoznak, 70 ezer kétszáz forint jövedelme volna az államnak legfellegb egy pár évig és ezen az áron az osztrákok javára végkép elnyomná egyik virágzó iparágát.

Különös figyelmébe ajánljuk e körülményt az erdélyi részi képviselőnek. Valóban, szomorú volna, ha igaznak bizonyulna, a mit a brassói iparkamara állít, hogy honi iparunk beteg fájának még zöld ágai is rendszeresen lenyírhatatnak.

E tárggyal kapcsolatban nem mulaszt-hatjuk el figyelmeztetni a gyimesi petroleum gyár tulajdonosát egy fontos körülményre. Dr. Herbiech Ferencz, derék geologusunk be-cses kutatásai közben a gyimesi szorosban olyan kővekre talált, melyek határainkon belől kőolajforrások létezéséről tanuszkodnak. Ne sajnálja a gyártulajdonos a költséget és fáradságot a kutatásra, meglehet a haza határain belül fogja feltalálni, a mit Romániából hozat s akkor nem kell vámot fizetni érte.

A mozgósítás esetére a közös hadügyér az ideiglenesen szolgálkópteleneknek talált tartalékoskistek fölőlvizsgálatára s szolgálatuknak mikép való igénybevételére rendeletet bocsátott ki. Ha ehhez vesszük a mozgósítás iránt tett s mindannyiszor említett intézkedéseket, a 60 millió hitelt stb. nem lehet kétségünk, hogy közeledünk az actió felé. Megemlíthük még, mit a „M. A.” a mint mondja, hiteles forrásokból közöl, hogy a magyarországi vasuti igazgatóságok Bécsből utasítást kaptak, hogy minden szállítási eszközüket csapat-szállításra tartassák készen. Ennek folytán az erdélyi vasut pályafelügyelője tegnap már el is utazott, hogy a vonalon Aradtól Gyulafehérvárig a szükséges intézkedéseket a waggonok készen tartására megtegye. A keleti vasut igazgatója szintén elutazott, hogy intézkedéseket tegyen Gyulafehérvártól Brassóig.

A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnapielőtti ülésében folytatta a rendőri törvényjavaslat tárgyalását.

A 113. §. mely azok büntetéséről intézkedik, kik utczán vagy téren szálvást, deszkát, ge-

rendát akkép visznek, hogy ezáltal mások megsérülhetnek, mint helyhatósági szabályrendeletbe való, töröltetett. A 115. §-ba egy új intézkedés vétetett föl, mely szerint a szabes hajítás 3 napig terjedhet elzárással s 200 frt bírsággal, ismétlés esetén egy havi elzárással s 200 frt bírsággal büntetendőknek mondatott ki.

A 118. §-ból a kutyák tartása s utczára bocsátása iránti szabályok megszegőinek büntetése, mint helyhatósági szabályrendeletbe való, töröltetett.

A közegészségi és testi épség elleni kihágások büntetéséről intézkedő fejezet többi §-ai érdemleges módosítás nélkül elfogadtatván, az ülés véget ért.

Konstantinápolyból jelentik a Neue freie Pressének: „Ma reggel körülbelül 30 menekült lopozott be azon palota kertjébe, melyben Murad szultán lakott, és kiáltották „éljen a szultán”. Mikor az örök nem akarták beereszteni ez embereket a palota belsejébe, lödözni kezdtek az örökre, és egyet megöltek ezek közül. Az oda siető csapatok visszaverték a támadókat; mind a két fél közül több megöltetett és megsebesült. Állítólag Ali Szuavi rendezte a tüntetést, és ő is megöltetett. Ez esemény különben nem zavarta a város békéjét. Két embert elfogtak, de ezek azt állítják, hogy ők nem tudnak semmit e vállalat céljáról és csak jelszavak után indultak.

Ali Szuavi effendit Abdul aziz szultán alatt összeesküvés miatt száműzték, de körülbelül egy éve megengedték neki, hogy visszatérhet Konstantinápolyba, és itt rábízták az ottani eszázári lyceum igazgatását. De nem régen compromittálta magát, azért elmozdították. Ali Szuavi nyílt ellensége volt Midhát pasának.

A keleti kérdés.

A török főváros környékéről a hivatalos táviró nem jelent semmi újat, de minden jel arra mutat, hogy a fenyegető orosz csapatmozdulatok nem annyira Konstantinápolyra — melynek birtokát nyísem tarthatnák meg — mint inkább az ez ellen való demonstráció által a Bosporus erődtéseire irányozvák. Tottleben tábornok, berlini hírszerint, azt az utasítást kapta Pétervárról, hogy az esetre, ha Gallipolinál angol csapatok szállának partra, rögtön szállja meg a felső Bosporust. Az erre czélzó mozdulatokat a san-stefanoi csapatok azután meg is tették. Csak az a kérdés, hogy olyan könnyen fog-e az menni.

A bécsi újságok követéség berlini tudósításai szerint kételkedni kell Suvaloff küldetésének sikerében. Oroszország engedményei elégteleneknek látszanak. Suvaloff biztosítani fogja a londoni kabinetet Oroszország békés indulatáról, és meg-

bádból, tehát végzem s a költő ama szavaival fejezhet be előadásom: „Csak egy csiz volt és nem fölmile!” Isten veled kedves verebem! má délután megmutathatod, ha jó vadász vagy-e. Csak pontosan ott légy a kijelölt időre. Menet gőzhajóra ülünk, s kompon fogunk visszajönni.

De jaj nekem! már egy negyed tizenkettőre; nagy ideje, hogy az egyetemre siessek! Benno fejére csapta kalapját s kiszaladt a szobából.

Swen örült, hogy egyedül maradt. A két beszélgetés, Benno és háziaszonyával, melyek a nélkül, hogy egyenes alkalmat adtak volna rá, mind Durham asszony, és csak is körül forogtak, a nap hátralevő részére bővön elég anyagot nyújtott neki a gondolkodásra.

Hetedik fejezet.

A folyón felfelé indultak el gőzöszön, s a hegy alján fekvő városkában kötöttek ki. A társaság meglehetősen számos volt, azok csaknem mind ott voltak, kik az előbbi este a mrs. Durham szalonjában egybe voltak gyűlve: ott volt az amerikai is, dr. Müller, a fiatal szőke fűrtő hölgy s néhány angol öregebb-íjfab. Tanácskoztak a felett, ha lovan, vagy gyalog menjenek fel a hegytetőre? és mitűnt, természetesen, nem tudtak egységre jutni, abban állapodtak meg, hogy mindenki saját kedvét kövesse. Az angolok csak nem általánosan a lovaglásnak adtak előnyt. Hozzájuk csatlakozott a szőke fűrtő hölgy is, mivel szerfelett regényesnek találta, egy sereg lovagló dandy közt, egyetlen hölgy léteire büszkén vonulni át a bérceken közt. Csak egy solymot ohajtott volna még kezére, hogy a kép teljes legyen. Ez ártatlan szeszély ellen senkinek sem volt kifogása, a magán tanuló, Mülleren kívül. Müller ur

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wolzelle 36.) Hasenstein et Volger (Wallischgasse 10.) Rud. Messe Publicistische Bureau Budapest. Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wolzelle 18. és Budapest Servitátor 5. sz.

Nyititási czikk

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előzetések és hirdetések küldendők.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

TIZENKETTŐDIK ÓRÁBAN.
ELBESZÉLÉS.

Írta:

SPIDELHAGEN BRIGYES.

Hatodik fejezet.

(13-ik folytatás.)

— De ki is hát az az örökös kis Müller?
— Nem vetted észre az este, azt a szőke ifjút, piros arczával ott a theas asztal mellett?
— A ki ama szőke hölgygyel társalgott, kinek csak egy piros szalag kis csengettyűje hiányzott nyakáról, hogy tökéletes legyen, s ki oly szellemes megjegyzéseket tett?
— Éppen az, tehát a kis Müller azt beszélt, hogy az egész város azon nagy kegyről beszél, melyet a szép mrs. Durham részéről tapasztaltál, mert még eddig senki sem dicsekedhetett azzal, hogy sikerült volna neki, a szép nő figyelmét, csak futólag is felkelteni.
— S miért beszéled el nekem e pletykaságot?

— Hogy valamire figyelmeztesselek, mi személtőlődesed egyoldalúsága mellett alkalmasint kikértélte figyelmét, s mit meglehet én sem vettem volna észre, ha nem kapok figyelmeztetést.

Efele dolgokra, a mint tudod, nem igen szoktam figyelni.

Nós azt mondták nekem, hogy Durhamék nem valami boldog házasságban élnek együtt, s azok után, miket ma reggel láttam, megvalom, azt hiszem van némi alapja ez azt mondják-nak.

— S mit láttál?

— Tulajdonképpen semmit, ha ugy vesszük, s vehetjük úgy, hogy nagyon sokat. Midőn oda mentem, mrs. Durham fogadott, s vezetett a kis beteg ágyához. A szobában volt még egy ágy. A fölötté függő, pisztolyokról itélve, úgy hiszem a Durham, különben nagyon spártai kinézésű fekhelye lehetett.

Megvizsgáltam a beteget, s mivel álomba szenderült volt, egy ablakmélyedésbe vonulva beszélgettem együtt jó fél óráig, s mondhatom e beszélgetés után a tisztelőt, melyet már tegnap este éreztem mrs. Durham iránt, még jóval nagyobbodott. Azt hittem, hogy Cornelia asszony is meg fog jelenni később, de Corneliának bizony semmi nyoma nem volt.

Végre kérdőzködtem utána.

— Mrs. Durham úgy hiszem szobájában van, felelt Durham.

Meg akarja látogatni őt?

— Miután nem Durham asszony végett mentem volt oda, megköszöntem, s azt mondvá sürgős dolgom van, ellantoltam.

— Mindebben én még semmi rendkívülit nem látok, mondá Swen.

— Így vélekedett az elébb a zöld béka is, midőn a legyet elnyelte. Azt a mi tetszik nekünk, soha sem találjuk rendkívülinek.

A ki azonban felebarátja feleségének udvarol.

— Bennó!

